

**KOMISIJA ZA RAČUNOVODSTVO I REVIZIJU
BOSNE I HERCEGOVINE**

**ISPIT ZA STICANJE PROFESIONALNOG ZVANJA
Certificirani RAČUNOVOĐA
(ISPITNI TERMIN: NOVEMBAR 2016. GODINE)**

**PREDMET 6:
PRIMJENA UPRAVLJAČKOG RAČUNOVODSTVA**

I– TEST PITANJA

- 1) Objašnjenje izvještaja o poslovanju Kseroksovog (XEROX) odjeljenja za isporuku proizvoda odgovornim menadžerima, primjer je uloge upravljačkog računovođe:**
  - a) čuvara (evidencije) rezultata
  - b) usmjeravanja pažnje**
  - c) rješavanja problema
  - d) donosioca odluke

- 2) Zarada nadzornika za proizvodnu liniju Ford Eksplorer (Ford Explorer) je:**
  - a) direktni varijabilni trošak
  - b) indirektni varijabilni trošak
  - c) direktni fiksni trošak**
  - d) indirektni fiksni trošak

- 3) Supervarijabilni obračun troškova u troškove zaliha uključuje:**
  - a) sve varijabilne troškove proizvodnje
  - b) varijabilne i fiksne troškove proizvodnje
  - c) samo troškove direktnog materijala**
  - d) samo fiksne troškove proizvodnje

- 4) Variranje nivoa proizvodnje, uz nepromijenjen obim prodaje i prodajne cijene, utiče na visinu poslovnog (operativnog) dobitka:**
  - a) apsorpcionog obračuna**
  - b) varijabilnog obračuna
  - c) supervarijabilnog obračuna
  - d) nijedan od ponuđenih odgovora nije tačan

- 5) U pripremi budžetiranog bilansa uspjeha dva prethodna koraka, u odnosu na izradu budžeta nabavke direktnog materijala su:**
  - a) priprema plana proizvodnje u jedinicama**
  - b) priprema plana utroška direktnog materijala**
  - c) priprema budžeta troškova prodatih proizvoda
  - d) priprema budžeta neproizvodnih troškova

- 6) Budžetski pristup koji eksplicitno uključuje neprekidno poboljšanje rezultata tokom budžetskog perioda:**
  - a) statički
  - b) statistički
  - c) fleksibilni
  - d) kaizen**

- 7) **Fleksibilno budžetiranje zasniva se na obračunu:**
- a) **troškova i prihoda baziranih na stvarnom nivou postignutih rezultata (prodaje)**
  - b) troškova i prihoda baziranih na planiranom nivou rezultata (prodaje)
  - c) troškova i prihoda baziranih na obaveznom poboljšanju rezultata iz mjeseca u mjesecu
  - d) ni jedan od ponuđenih odgovora nije tačan
- 8) **Na negativno odstupanje u efikasnosti korišćenja direktnog materijala utiče i:**
- a) **neadekvatan dizajn proizvoda ili procesa**
  - b) **neadekvatan rad u proizvodnji**
  - c) **nepoštovanje normativa pri utrošku vremena (brzina rada)**
  - d) nabavka materijala po nižim cijenama od planiranih
- 9) **Za izračunavanje odstupanja u obimu prodaje koristi se:**
- a) **stvarna količina prodaje**
  - b) **planirana količina prodaje**
  - c) planirana kontribuciona marža po kompozitnoj (uslovnoj) jedinici za ostvareni miks
  - d) **planirana kontribuciona marža po jedinici**
- 10) **Za dugoročne odluke o cijenama značajni su:**
- a) **varijabilni troškovi**
  - b) **fiksni troškovi**
  - c) **planirani razuman povrat na investiciju**
  - d) planirani profit koji će često varirati u odnosu na variranje potrošnje
- 11) **U čemu je temeljna razlika između metoda konstante bruto marže u odnosu na druga dva tržišno zasnovana metoda rasporeda zajedničkih troškova na nosioce?**
- a) **metod konstante procenta bruto marže je ujedno i metod rasporeda zajedničkih troškova i rasporeda profita**
  - b) metod konstante procenta bruto marže je isključivo metod rasporeda profita
  - c) metod konstante procenta bruto marže je isključivo metod rasporeda zajedničkih troškova
  - d) ništa od navedenog
- 12) **Prepoznajte šta od navedenog ne predstavlja karakteristiku decentralizacije:**
- a) vodi bržem donošenju poslovnih odluka.
  - b) **smanjuje motivaciju lokalnih menadžera.**
  - c) pomaže menadžerima u njihovom razvoju i učenju.
  - d) **smanjuje troškove prikupljanja i obrade informacija**
- 13) **Sinonim za odstupanje fiksnog i fleksibilnog budžeta je:**
- a) **razlika obima prodaje**
  - b) razlika prodajne cijene
  - c) razlika troškova
  - d) razlika obima proizvodnje
- 14) **Zaokružite u kojim od navedenih poslovanja odgovara obračun troškova procesa:**
- a) **bankarsko poslovanje**
  - b) **trgovina žitaricama**
  - c) revizijske usluge
  - d) usluge konsultantskih preduzeća

- 15) **Kod donošenja odluka u vezi sa ukidanjem jednog od profitnih centara , u slučaju kada on ostvaruje gubitak, odluka će biti negativna tj. dobit preduzeća sa datim profitnim centrom biće veća nego ako se isti ukine u slučaju:**
- kada dati profitni centar ostvaruje bruto kontribucijsku maržu manju od vlastitih fiksnih troškova
  - kada dati profitni centar ostvaruje manji gubitak od dobiti ostalih profitnih centara
  - kada dati profitni centar ostvaruje bruto kontribucijsku maržu veću od vlastitih fiksnih troškova, a manju od ukupnih fiksnih troškova**
  - kada dati profitni centar ostvaruje bruto kontribucijsku maržu manju od ukupnih fiksnih troškova
- 16) **Zaokružiti glavne metode za raspored prihoda od povezanog paketa na pojedinačne proizvode u tom paketu!**
- metod samostalnog proizvoda**
  - inkrementalni metod**
  - diferencijalni metod
  - metod grupnih proizvoda
- 17) **U obračunu troškova prema narudžbi nosilac troška je:**
- zaseban proizvod**
  - grupa proizvoda**
  - masa identičnih proizvoda
- 18) **Kod marginalnog pristupa obračunu troškova i izračunavanja poslovnog rezultata prioritetna je podjela troškova na :**
- direktne i indirektne troškove
  - varijabilne i fiksne troškove**
  - uskladištive i neusklađene troškove
  - apsorbirane i neapsorbirane troškove
- 19) **Kontrolni grafikon – ili dijagram rasturanja se koristi kod:**
- identifikacije uroka-posljedice nastalih grešaka
  - utvrđivanja učestalosti pojavljivanja pojedinih tipova grešaka
  - mjerenja rezultata umanjenja troškova
  - identifikacije i analize troškova kvaliteta**
- 20) **Kod donošenja odluka prodati ili dalje prerađivati proizvod nakon tačke razdvajanja, u slučaju kada imamo proizvod A i B koji imaju zajedničke troškove i troškove nakon tačke razdvajanja irelevantni (ne bitni za odlučivanje) su:**
- troškovi nakon tačke razdvajanja
  - troškovi do tačke razdvajanja**
  - fiksnih troškovi
  - zajednički troškovi**

II - ZADACI

Zadatak broj 1

Poslovni plan (budžet) za mart 2013. godine uključuje sljedeće podatke o proizvodu:

broj proizvedenih i prodatih proizvoda 15.000 kom.

prosječna prodajna cijena po jedinici 8 n.j./kom.

varijabilni troškovi po jedinici 5 n.j./kom.

fiksni mjesečni troškovi 40.000 n.j.

Stvarni rezultati za novembar 2013. godine su bili:

broj proizvedenih i prodatih proizvoda 14.000 kom.

prodajna cijena po jedinici 9 n.j./kom.

varijabilni troškovi po jedinici 5,5 n.j./kom.

fiksni mjesečni troškovi 35.000 n.j.

- I. Izračunati iznos i karakter odstupanja od vrijednosti u statičkom budžetu.
- II. Izračunati iznos i karakter odstupanja od vrijednosti u fleksibilnom budžetu.
- III. Izračunati iznos i karakter odstupanja u obimu prodaje.
- IV. Pod uticajem kojih faktora je karakter odstupanja od vrijednosti u fleksibilnom budžetu?

I Iznos i karakter odstupanja od vrijednosti u statičkom budžetu je:

- a) 12.000 n.j. (P)
- b) 9.000 n.j. (P)**
- c) 7.000 n.j. (P)
- d) 2.000 n.j. (N)

II Iznos i karakter odstupanja od vrijednosti u fleksibilnom budžetu je:

- a) 12.000 n.j. (P)**
- b) 7.000 n.j. (P)
- c) 4.000 n.j. (N)
- d) 7.000 n.j. (N)

III Iznos i karakter odstupanja u obimu prodaje je:

- a) je 12.000 n.j. (P)
- b) 2.000 n.j. (P)
- c) je 3.000 n.j. (N)**
- d) je 5.000 n.j. (P)

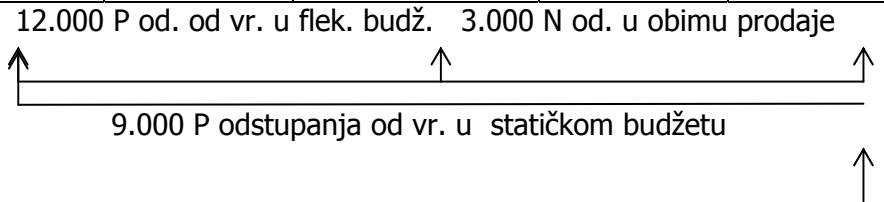
IV Karakter odstupanja od vrijednosti u fleksibilnom budžetu biće pod uticajem:

- a) odnosa stvarnih i planskih prodajnih cijena, jediničnih varijabilnih troškova i ukupnih fiksnih troškova**
- b) odnosa stvarnih i planskih obima aktivnosti (proizvedenih i prodatih jedinica)
- c) odnosa stvarnih i planskih prodajnih cijena i jediničnih varijabilnih troškova
- d) odnosa stvarnih i planskih jediničnih varijabilnih troškova i ukupnih fiksnih troškova

Potvrda:

	Stvarni rezultati	Odstupanje u fleksib. budžetu	Fleksibilni budžet	Odstupanje u obimu prodaje	Statički budžet
	(1)	(2) = (1) – (3)	(3)	(4) = (3) – (5)	(5)

Prodate jedin.	14.000	0	14.000	1.000 N	15.000
Prihod	126.000 (14.000 x 9)	14.000 P	112.000 (14.000 x 8)	8.000 N	120.000 (15.000 x 8)
Varijab. troš.	77.000 (14.000 x 5,5)	7.000 N	70.000 (14.000 x 5)	5.000 P	75.000 (15.000 x 5)
Kontr. dobit.	49.000	7.000 P	42.000	3.000 N	45.000
Fiksni tr.	35.000	5.000 P	40.000	0	40.000
Poslovni dob.	14.000	12.000 P	2.000	3.000 N	5.000

Zadatak broj 2

Preduzeća A, B i C proizvode isti proizvod. Preduzeće A prodaje svoj proizvod po prodajnoj cijeni od 12 KM, preduzeće B po 20 KM. Preduzeće A i C imaju isti varijabilni trošak po jedinici od 10 KM. Ukupna kontribuciona marža preduzeća B iznosi 400.000 KM, a preduzeća C 500.000 KM. Ukupni fiksni troškovi preduzeća B iznose 350.000 KM, a preduzeća C 220.000. Ukupna prodaja datog proizvoda u istom periodu kod preduzeće A bila je 200.000 jedinica, kod preduzeća B 50.000 jedinica i preduzeće C 100.000 jedinica. Dobit preduzeća A od date prodaje u istom periodu iznosila je 100.000 KM.

- Izračunajte i u tabelarnom prikazu grupišite sve navedene elemente u primjeru, (popunjavajući nedostajuće elemente u skladu sa CVP analizom - varijabilni trošak po jedinici), te odredite kolika je dobit preduzeća B. (9 poena)
- Izračunajte i u tabelarnom prikazu (popunjavajući nedostajuće elemente u skladu sa CVP analizom - prodajna cijena), te odredite kolika je dobit preduzeća C. (6 poena)
- Izračunajte i u tabelarnom prikazu (popunjavajući nedostajuće elemente u skladu sa CVP analizom- ukupna kontribucijska marža i ukupni fiksni troškovi preduzeća C), te kolike su razlike u dobiti u odnosu na preduzeće B i C, i obrazložite, koje preduzeće i zašto ostvaruje najveću dobit. (15 poena)

RJEŠENJE

a) Date podatke treba prvo grupisati, kako je dato u slijedećoj tabeli, a u skladu sa osnovnim elementima CVP analize:

Slučaj	Prodajna cijena	Varij. trošak po jedinici	Kont. Po jed. (PC -vt/j)	Ukupno prodate jedinice	Ukupna Kontribucijska marža (Kont/j x br.j)	Ukupni fiksni troškovi	Dobit od poslovanja (UKM -FT)
A	12	10		200.000			100.000
B	20			50.000	400.000	350.000	
C		10		100.000	500.000	220.000	

Iz prethodno sačinjenje tabele popunjavajući prazna polja, primjenom formula CVP analize, dobićemo slijedeće rezultate:

Slučaj	Prodajna cijena	Varijabilni trošak po jedinici	Kontr. Marža po jed.	Ukupno prodate jedinice	Ukupna Kontribucijska marža	Ukupni fiksni troškovi	Dobit od poslovanja
B	20	12	8	50.000	400.000	350.000	50.000

Varijabilni trošak po jedinici preduzeća B je 12 KM, kontribuciona marža po jedinici 8 KM, a dobit preduzeća B, za dati period, iznosi 50.000 KM.

b) Iz prethodno sačinjenje tabele popunjavajući prazna polja, primjenom formula CVP analize, dobićemo slijedeće rezultate:

Slučaj	Prodajna cijena	Varijabilni trošak po jedinici	Kontr. Marža po jed.	Ukupno prodate jedinice	Ukupna Kontribuciona marža	Ukupni fiksni troškovi	Dobit od poslovanja
--------	-----------------	--------------------------------	----------------------	-------------------------	----------------------------	------------------------	---------------------

C	15	10	5	100.000	500.000	220.000	280.000
---	----	----	---	---------	---------	---------	---------

Prodajna cijena po jedinici preduzeća C je 15 KM, kontribuciona marža po jedinici 5 KM a dobit preduzeća C ,za dati period, iznosi 280.000 KM.

c) Iz prethodno sačinjenje tabele popunjavajući prazna polja, primjenom formula CVP analize, dobićemo slijedeće rezultate:

Slučaj	Prodajna cijena	Varij. trošak po jedinici	Kont. Po jed. (PC -vt/j)	Ukupno prodane jedinice	Ukupna Kontribuciona marža (Kont/j x br.j)	Ukupni fiksni troškovi	Dobit od poslovanja (UKM -FT)
A	12	10	2	200.000	400.000	300.000	100.000

Poređenjem dobijenih rezultata možemo zaključiti:

- najveća dobit je preduzeća C i veća je za 180.000 KM od preduzeća A
- preduzeće B iako ima najveću prodajnu cijenu zbog male tražnje i velikih fiksnih troškova ima najmanju dobit, koja je manja od dobiti preduzeća A za 50.000 KM
- iako nema najveću prodajnu cijenu ni kontribuciju po jedinici preduzeće C ima najveću ukupnu kontribucionu maržu od 500.000KM i najniže fiksne troškove, te ostvaruje i značajno bolju dobit od preduzeća A, a i preduzeća B.